

Uneori limba se uită, dar se poate reînvia, evreii care au înființat statul Israel modern au învățat, cu destulă dificultate și eforturi, atât limba ebraică cât și scrierea cu caractere absolut distincte.

Ceea ce unește o națiune este mai cu seamă experiența ancestrală, socială și culturală, dar, mai presus de toate sunt legăturile de sînge, fondul genetic. Distilată de-a-lungul secolelor și milenilor, muzica poporului și-a găsit încriptarea în codul genetic, alături de alte trăsături culturale. Către această muzică se simt atrași conaționali, grație unei forțe care vine din subconștient. Ei se simt bine, se regăsesc în ambianța muzicală cu conotații naționale. Chiar dacă pleacă peste mări și țări, ajungând să viețuiască în alte locuri, ei poartă și această muzică tradițională care îi însoțește. Există însă și o aculturație muzicală, constând în adoptarea unei alte muzici, la început străină, apoi asimilată și chiar inclusă treptat în codul genetic. Însurarea genetică a elementelor dobândite este un capitol cu totul nou al geneticii. Un exemplu ar fi canarul care a învățat de la o privighetoare să cânte altfel decât părinții săi și care transmite descendenților această particularitate. Exemplul este uimitor.

Izolarea generează și perpetuează un anumit gen de muzică, foarte specifică. De pildă, în anul 1970 a fost descoperit în Papua tribul Korowal, cu circa trei mii de oameni, s-a constatat că aceștia au o muzică total aparte. Contactul cu civilizația s-ar putea să le fie fatal.

Statele naționale au cultivat puternic muzica de tradiție populară, căutând să întărească sentimentul național. Spania din vremea lui Franco este un ilustrativ exemplu în acest sens. În schimb, muzica bascilor a fost ocultată în acea vreme. Bascii, popor foarte vechi aflat pe granița franco-spaniolă, sunt un neam cu totul aparte, ei au o grupă de sânge deosebită de orice alți europeni.

Rezumând cele de mai sus, susținem că muzica națională este o componentă a ființei naționale.

În epoca actuală caracterizată prin globalizare, identitatea națională este amenințată, inclusiv în plan muzical. Se vorbește despre un imperialism cultural, de o macdonaldizare, cococolacolonizare etc. Toate canalele de televiziune, care influențează atât de mult mințile oamenilor, promovează un gen de muzică mai recent apărută, globalizantă, vestică, au loc concerte cu enormă participare de public, se vînd milioane de întregirări, generația tânără este câștigată de partea acestui gen de muzică ușoară în dauna muzicii de tradiție folclorică dar și a celei culte, clasice. Cultura se anonimizează, își pierde specificul național. În opoziție cu valul globalizant, se manifestă însă tendințe puternice de promovare a specificului național și local, care, așa cum arătam mai sus, își află rădăcinile în memoria ancestrală, inclusiv cea muuzicală.

Popoarele foarte strîns legate de identitatea lor națională își perpetuează și tradițiile muzicale, resimțind mai puțină atracție față de muzica globalizantă. China este un astfel de exemplu. Chinezii au, desigur, o muzică distinctă, cu altă linie melodică, alte instrumente muzicale, un alt fel de a cânta din voce. În anumite regiuni din China de astăzi, locuite de etnii nonchineze, distincte de chinezii Han care sunt de departe majoritari, se păstrează o altă muzică tradițională specifică popoarelor respective. Ne referim la tibetani și la uiguri, popoare cucerite și destul de reprimare, care și-ar dori independența. Ei își

afirmă identitatea prin alt fel de muzică, cu tradiții proprii foarte vechi, dar pe care le dezvoltă și în forme noi, chiar cu anumită efervescență.

Trecând mai aproape de zona noastră, sârbii, un popor manifest naționalist, înregistrează un reviriment muzical în spiritul tradițional de o intensitate remarcabilă. Același lucru îl putem spune despre greci. În toate locurile în care se adună tinerii, sau grecii de orice vârstă, se preferă muuzica grecească, foarte rar poți auzi piesele muzicii globalizante.

La noi în țară, muzica de tradiție națională bucură sufletele oamenilor din diferite regiuni ale țării, în Maramureș sau Bucovina chiar mai mult decât în alte părți, ea rezonază în fiecare fibră a sufletului românesc. În București, oraș cu oameni de venitură în majoritatea lor, dezrădăcinați de colectivitatea locală de obârșie, muzica românească este puțin ascultată. În Muntenia, dar mai cu seamă în București, capitalul genetic românesc a diminuat considerabil, în beneficiul minorității rome care tinde să devină predominantă, care are un fond genetic aparte, căruia îi corespund alte afinități culturale, inclusiv un alt gen de muzică. Acest fenomen este vizibil mai cu seamă la nivelul păturilor populaționale cu nivel educațional precar și la care se manifestă și o natalitate remarcabilă. Pe de altă parte, în pătura considerată cultă, se manifestă tendința de acceptare exagerată a valorilor culturale străine, nu doar în muzică, dar și în literatură, cu deprecierea celor autohtone. Fenomenul este evident la toate aspectele culturii, ale artei în general, dar mai cu seamă în literatură și muzică.

Oferim un exemplu: la Ateneul Român, la concertele din prejma zilei naționale, nu s-a interpretat în anul trecut nici o piesă românească. În drum spre Ateneu, fredonam anticipativ fragmente din Rapsodia Română a lui George Enescu, prima rapsodie este chiar emblematică pentru simfonismul românesc, dar am avut neplăcuta surpriză să nu o regăsim în program. Tocmai la Ateneu, adică în „casa” lui George Enescu și exact de ziua națională! Nu s-a interpretat Enescu și nici o altă piesă românească cu prilejul zilei naționale a României! După concert, m-am întors acasă oarecum întristat, cu dorința arzătoare de a asculta emoționanta Baladă a lui Ciprian Porumbescu. În singurătate.

Dacă la români, un popor în declin genetic evident, muzica națională se bucură de mai puțină popularitate, la macedo-aromâni (Armâni, Makedoni) muzica tradițională este apreciată mai mult decât oricare alta. Această străveche etnie balcanică, rămasă fără o țară a lor după pacea de la București din 1913 la care s-a împărțit destul de arbitrar moștenirea Imperiului Otoman în state naționale, și-a conservat tradițiile cu o surprinzătoare vigoare, în ciuda presiunilor deznaționalizante la care au fost supuși cu insistență. Muzica armânească este atât de originală și de diferită de cea românească încât sprijină cu putere afirmația că românii și armânii sunt etnii diferite, distincte una față de cealaltă. Aromânii și românii pot fi considerați frați sau veri primari, dar nu una și aceeași etnie, chiar dacă, oficial, în România se dorește asimilarea lor, ca și în Grecia sau Serbia de altfel. Muzica lor spune altceva, ea nu seamănă nici cu cea grecească, nici cu cea românească, cele două țări care, în principal, își dispută aromânii. Am putea spune că deosebirile sunt fundamentale.

Revenind la globalizare ca fenomen reflectat și în muzică, revenim asupra faptului că există un contracurent manifest: în multe părți ale lumii unde

se exprimă cu vigoare muzica tradițional națională. Nu este vorba doar despre reproducerea unor cântece vechi, ci și de creații noi, dar care păstrează filonul specific național, așa cum crește un copac dând la iveală noi ramuri. Norvegia poate constitui un astfel de exemplu, norvegienii își cântă muzica lor, acolo unde se întâlnesc, această muzică îi bucură, le merge la inimă. În spațiul arab, în Turcia, dar și pe continentul Americii de Sud unde țările au o istorie națională destul de recentă, se vede clar marginalizarea muzicii globalizante de sorginte preponderent nordamericană (inclusiv cuvintele care însoțesc șlagărele de muzică ușoară) și proliferarea unei muzici cu specific național sau local pronunțat, evident tradițională, corespunzătoare sedimentării genetice ancestrale, adică naturii intime însăși a neamului respectiv. Vorbim, desigur, în termeni generali, cu toții ascultăm și iubim felurite tipuri de muzică, dar cea specific națională este mai apropiată de suflet, are altă rezonanță. Este muzica prin care se mai ostioiește dorul de meleagurile natale de care suferă românii pe care nevoile i-au dus pe alte meleaguri. Prin muzica românească, ei se simt din nou acasă, împreună cu cei dragi. De aici și succesul înregistrat în străinătate de ansamblurile de muzică populară românească.

Tradițiile se păstrează cu mai multă forță în zonele rurale sau la nivelul orașelor mici față de marile aglomerări urbane. Spiritul colectivităților locale este puternic întreținut de muzica tradițională. Este cu totul remarcabilă organizarea de festivaluri dedicate obiceiurilor tradiționale cum este cel din Sighetul Marmației de care ne bucurăm în acest decembrie 2014, ca și în anii trecuți.

Din păcate, prestigiul pe care-l aveau odinioară căminele culturale din comune a fost puternic erodat de răspândirea televiziunii. Oamenii sunt astăzi mai izolați, nu mai petrec dimpreună ca altădată, nu mai cântă împreună cum o făceau pe vremuri, horele și jocurile populare s-au rărit, ca și adunările populare de altfel, oamenii comunică mai puțin în mod direct între ei, sunt mai individualiști, emoționantul suflu național care plutește și se încheagă deasupra marilor adunări are mai puține ocazii de manifestare. Oamenii resimt însă cu putere nevoia unor trainice legături cu obârșia, cu istoria neamului lor, și, desigur, cu tradițiile culturii unui popor. Românii aflați acum în afara granițelor statale ale țării, dar care odinioară se aflau în interiorul României Mari, își păstrează identitatea națională în bună măsură grație muzicii, alături de limbă, literatură, obiceiuri și toate celelalte. Păstrarea tradițiilor reprezintă o formă de dăinuire și de coeziune națională.

Felicit, încă o dată, pe cei care organizează aceste minunate festivaluri desfășurate în spiritul perpetuării tradițiilor naționale.